

Nr 137.

Av herr **Sandén m. fl.**, *angående visst tillägg till 7 § lagen om allmän pensionsförsäkring.*

I skrivelse nr 206 vid 1926 års riksdag hemställde riksdagen, att »Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning snarast möjligt rörande revision av lagen om allmän pensionsförsäkring och för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda». Ifrågavarande skrivelse föranleddes av ett flertal inom riksdagen väckta motioner. I en av dessa, nr 38 i första kammaren, hade föreslagits, »att riksdagen måtte besluta om sådant tillägg till 7 § pensionsförsäkringslagen, att understöd från välgörenhetsfonder eller dylikt samt pension eller gratial från arbetsgivare till hos honom förut anställd arbetare icke må, i den mån sagda understöd, pensioner eller gratial sammanlagt icke överstiga 300 kronor, tagas i betraktande vid beräkning av årsinkomst jämlikt 7 § av nämnda lag».

Redan tidigare hade det i denna motion berörda spörsmålet varit föremål för riksdagens behandling. Vid 1927 års riksdag förelågo således tvenne motioner med förslag om vissa ändringar i principen för fastställandet av den inkomst enligt 7 § pensionsförsäkringslagen, som skall läggas till grund för beräkning av det pensionstillägg eller understöd, som må tillkomma pensionssökande.

I motion nr 64 i första kammaren av herr Jeansson i Kalmar föreslogs sålunda utredning, huruvida och i vilken omfattning understöd från donationer, välgörenhetsfonder eller dylikt, som stå under kommunal myndighets förvaltning och av sådan utdelas, icke må medräknas som inkomst vid fastställandet av pensionstillägg enligt pensionsförsäkringslagen. Motionären ansåg dylika understöd i mångt och mycket jämställda med fattigvårdsunderstöd, varför han fann starka skäl tala för att desamma, åtminstone i den mån de icke överstiga t. ex. 200 kronor, ej skulle medtagas i inkomstberäkningen.

I motion nr 27 i andra kammaren av herrar Olsson i Ramsta och Schill hemställdes om utredning, i vilken omfattning gratialer eller pensioner i naturprodukter eller kontanter till arbetare från arbetsgivare icke måtte medräknas såsom inkomst. De ifrågasatte därvid, att dylika gratialer eller pensioner skulle räknas såsom inkomst, endast i den mån, de överstego 300 kronor.

De båda motionerna vid 1927 års riksdag behandlades av andra lagut-

skottet, som infortrade yttrande från pensionsstyrelsen. Härvid anförde styrelsen beträffande motion nr 64, att den vid flera tillfällen haft frågan under behandling, huruvida understöd från donations- eller välgörenhetsfonder m. m. under alla förhållanden skola räknas såsom inkomst enligt 7 § pensionsförsäkringslagen. Det framhölls, att lagens bestämmelser om dylik rätt vilade på behovsprincipen och att pensionstillägg utginge endast om och i den mån det föreläge ett behov att fylla och behovet minskades ju större understöd från sådan fond den pensionssökande hade. Vissa dylika understöd hade stor likhet med fattigvårdsunderstöd, andra icke. Att draga en gräns mellan olika fall mötte svårigheter. En eventuell lagändring i föreslagen riktning skulle icke behöva medföra någon mera betydande ökning av pensionskostnaderna, därest begränsning gjordes i enlighet med vad motionären föreslagit eller på annat lämpligt sätt.

Beträffande motion nr 27 framhöll pensionsstyrelsen, att den däri väckta frågan vore av vida större omfattning än den nyss nämnda och hade längre gående konsekvenser. En lagändring i motionens syfte skulle innebära ett avsteg från behovsprincipen och medföra avsevärt ökade kostnader. Styrelsen hade dock ofta olägenheter av den nuvarande ordningen, och framhöll, att även detta spörsmål torde upptagas till behandling i samband med en allmän revision av pensionsförsäkringen.

Andra lagutskottet anförde för sin del, att det önskemål, som framförts i berörda motioner, vore av det intresse, att frågan, i den mån möjligheter föreläge att tillgodose den, syntes böra uppmärksammas. Utskottet ansåg sig dock icke böra uttala något omdöme om den utsträckning, i vilken önskemålen borde förverkligas, då man icke kunde överskåda de konsekvenser av praktisk och ekonomisk betydelse, som skulle föranledas av ändringar i föreslagen riktning.

På hemställan av utskottet beslöts i anledning av motionerna skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran, att, därest en utredning om en allmän revision av pensionsförsäkringen kom till stånd, de i motionerna berörda spörsmålen skulle bliva föremål för allsidig utredning.

I motion nr 38 i Första kammaren vid 1928 års riksdag, vilken framfördes av herr Kvarnzelius, framhölls att synnerligen starka skäl av praktisk och psykologisk art talade för en förändring av de hittills tillämpade principerna för beräkning av inkomst enligt 7 § pensionsförsäkringslagen. Motionären ansåg, att genom desamma, beträffande donationer och välgörenhetsfonder, motverkades donatorernas behjärtansvärda avsikt i väsentlig grad samt minskades tillkomsten av nya sådana. Vidare framhölls att den vid 1927 års riksdag väckta motionen i samma sak var ett uttryck för en utbredd opinion hos såväl talesmännen för sådana fonder, varom var fråga, som jämväl hos de organ, som handhava pensionsförsäkringens lokala förvaltning. Då motionären själv under ett flertal år varit sakkunnig inom pensionsstyrelsen, torde dessutom med skäl kunna ifrågasättas,

huruvida icke de i denna motion framförda synpunkterna även böra kunna betraktas såsom ett uttryck för uppfattningen inom pensionsförsäkringens centrala förvaltning.

I fråga om pensioner och understöd från förutvarande arbetsgivare ansåg motionären, att samma skäl, som talade för en omläggning av principerna ifråga om understöd från välgörenhetsfonder och dylika, även kunde göras gällande beträffande dessa. Understöden hade rättsligt sett karaktären av en ren gåva från arbetsgivarens sida. Det syntes under sådana förhållanden motionären fullt förklarligt, om arbetsgivare med oblida ögon såge, att arbetare enbart på grund av understöd från deras sida uteslötos från rätt till pensionstillägg eller erhöilo reducerat sådant. Många arbetsgivare hade enligt motionärens uppfattning på grund härav avhållit sig från att lämna sina arbetare understöd på ålderdomen, då de ansett, att de därigenom huvudsakligen skulle komma att övertaga en börda, som eljest påvilar staten.

Ur motion nr 38 må vidare anföras. »På senare tid hava även vissa arbetsgivare — särskilt åtskilliga större sådana — vidtagit åtgärder, varmed avsetts att möjliggöra, att deras f. d. arbetare icke skulle få pensions-tilläggen från pensionsförsäkringen minskade på den grund, att de uppbära pensioner eller understöd från dem. I vissa fall har t. ex. arbetsgivare förklarat, att han icke vidare ämnade lämna sina f. d. arbetare något understöd, men det oaktat, sedan folkpension beviljats, dock låtit dem komma i åtnjutande av vissa förmåner. På grund härav har sedermera dessas pensionstillägg minskats eller indragits. I andra fall hava arbetarna fått lämna skuldsedlar å sina understöd från arbetsgivaren eller har denne i bank insatt ett visst belopp, av vilket arbetaren ägde månatligen uppbära en viss summa. Slutligen har också förekommit, att arbetsgivare till fattigvården överlämnat visst belopp med villkor, att detsamma skulle, åtminstone i huvudsak, användas till understöd åt hans f. d. arbetare.

Som ovan anförts beslöt 1928 års riksdag, på förslag av sammansatta stats- och andra lagutskottet, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning snarast möjligt rörande en allmän revision av lagen om allmän pensionsförsäkring.

Frågan om att understöd, arbetsgivarepensioner samt gratial i viss utsträckning icke skall medräknas såsom inkomst vid bestämmandet av pensionstillägg och understöd enligt pensionsförsäkringslagen, har sålunda tvenne gånger föranlett framställning från riksdagens sida. Genom sammankopplandet av detta spörsmål med den allmänna revisionen av pensionsförsäkringslagen har frågans lösning dock kommit att avsevärt fördröjas. Enligt förljudande är pensionsförsäkringskommitténs arbete så omfattande, att något förslag ifråga om en allmän revidering av pensionsförsäkringslagen icke kan förväntas förrän tidigast till 1933.

De nuvarande principerna för tillämpningen av 7 § pensionsförsäkrings-

lagen giver allt som oftast upphov till irriterande moment. Sålunda hava de av arbetsgivarna vidtagna åtgärderna i syfte att kringgå den gällande lagstiftningen år efter år alltmera tilltagit. Härtill kommer även, att arbetsgivare, vilka tidigare i möjligaste mån sökt draga försorg om sina förutvarande arbetare, på grund av pensionsförsäkringslagens bestämmelser allt mera avhålla sig härifrån. Ju längre tid som förflyter innan lagändring vidtages, desto mer kommer säkerligen också detta arbetsgivarnas intresse för de förutvarande arbetarna att minskas. Av denna anledning synes det oss icke blott önskvärt utan även nödvändigt, att riksdagen snarast vidtager åtgärder i syfte åstadkomma en lagändring beträffande ifrågavarande paragraf.

Då frågan tidigare varit föremål för riksdagens behandling, har såsom skäl mot bestämmelsernas omedelbara genomförande anförts, att pensionsförsäkringslagen väsentligen vilar på behovsprincipen, och att de föreslagna bestämmelserna innebure ett avsteg från denna princip. Härvid anse vi oss böra framhålla, att om änskönt behovsprincipen i någon mån ingår i denna lagstiftning, så kan densamma dock ej sägas vara karakteristisk för lagstiftningen i dess helhet. Icke blott att en del inkomster äro undantagna vid inkomstberäkningen, utan jämväl det förhållandet att pensioner och understöd utgå med lika belopp över hela landet, äro förhållanden av annan art. Vi anse oss icke i detta sammanhang böra upptaga behovsprincipen, skälen för och emot dess tillämpande å detta område, till närmare skärskådande. Detta ehuru sådana förhållanden, som att värdet av en arbetsgivarepension å samma belopp måste ställa sig olika å olika dyrorter, vore anledning härtill. Vi förmoda att behovsprincipen och dess tillämpande i pensionsförsäkringen kommer att utredas av den tillsatta kommittén. Denna omständighet anse vi dock icke får utgöra skäl för att icke redan nu åtgärder böra vidtagas i syfte undanröja den betydande olägenhet den nuvarande lagstiftningen medför. Helst skulle vi därvid hava sett att en reform omedelbart kunnat genomföras. Då densamma måste medföra ökade kostnader, vilka dock ej behöva bliva allt för betydande, anse vi, att före frågans avgörande i riksdagen densamma bör bliva föremål för Kungl. Maj:ts handläggning. Härvid anse vi att för de belopp, som i fråga om arbetsgivarepensioner böra undantagas vid inkomstberäkning enligt 7 § pensionsförsäkringslagen, gränsen lämpligen kan sättas till 600 kronor per år.

På grund av vad vi sålunda anført. få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att sådant förslag till tillägg till 7 § pensionsförsäkringslagen, att understöd, pension eller gratial från arbetsgivare till hos honom förut anställda arbetare icke må, i den mån

de ej överstiga 600 kronor, tagas i betraktande vid tillämpningen av denna paragraf, måtte föreläggas 1932 års riksdag.

Stockholm den 22 januari 1931.

John Sandén.

Torsten Ström.

David Norman.

Harald Åkerberg.

*Joh. Nilsson,
Malmö.*

Kerstin Hesselgren.

A. J. Bärq.
